

LAITISET

Laitisten Sukuseuran julkaisu numero 31 2/2006

Puheenjohtajan tervehdys

Hyvät Laitiset!

Vuoden lähestyessä loppuaan on aika koota lyhyt yhteenveto sukuseuran toiminnasta tänä vuonna. Kesällä vietettiin sukukokousta ja -juhlaa Siilinjärvellä Vuorelan Kunnanpaikassa ja Laitisia ja Laitisten sukuisia oli saapunut paikalle ympäri maata. Päivien aikana pidettiin virallinen sukukokous ja -juhla, sekä nautittiin järjestetyistä oheisohjelmista. Lauantain iltaohjelmaan kuului laivaristeily Osmo-laivalla Kallavedellä, sekä käynti Alahovin viinitilalla. Sunnuntaina virallisen sukujuhlan lisäksi ohjelmaan kuuluivat jumalanpalvelus Vuorelan kirkossa, sekä käynti Pöljän kotiseutumuseossa. Päivien tapahtumista kertoo tarkemmin lehden sisäsivuilla sukuseuran sihteeri Elvi Laitinen ja valokuvagalleriat tilaisuuksista ovat nähtävissä internetissä sukuseuran www.kotisivuilla osoitteessa: www.laitistensukuseura.fi.

Sukukokouksen yhteydessä valittiin myös hallituksen jäsenet seuraavalle kaudelle, ja nyt pitkäaikaisesta hallitustyöskentelystä jättäytyneiden Jouko Laitisen ja Markku Laitisen tilalle hallitukseen uusina valittiin Erkki Laitinen Varpaisjärveltä ja Teuvo Haltunen Jyväskylästä. Muu hallituskokoonpano säilyi ennallaan. Myöhemmin syksyllä hallituksen kokouksessa valittiin uudeksi puheenjohtajaksi seuraavalle kaudelle Juha Laitinen Kuopiosta ja varapuheenjohtajaksi Kaija Luhanko Siilinjärveltä. Uuden hallituksen tarkempi esittely on tämän lehden sisäsivuilla.

Uutena puheenjohtajana esitän kiitokset nykyiselle hallitukselle saamastani luottamuksesta. Otan nöyränä haasteellisen tehtävän vastaan ja pyrin erityisesti kehittämään sukuseuran [www-kotisivustoa](http://www.kotisivustoa), sekä tietotekniikan hyväksikäyttöä sukuseuran tiedotuksessa. Omat sukujuureni juontavat Rautavaaran Ylä-luostan Laitisista ja Kuopiossa 40 vuotta asuneenakin kesä mökkitomat suuntautuvat yhä edelleen "esi-isien maille" Rautavaaralle. Kiitokset myös vielä kerran kaikkien Laitisten puolesta edellisen hallituksen puheenjohtajalle ja varapuheenjohtajalle heidän tekemästään pitkäaikaisesta työstä sukuseuran hyväksi; tältä pohjalta on hyvä jatkaa eteenpäin.

Sukuseurojen ja sukututkimuksen eräänlaista nousukautta elettiin parin viime vuosikymmenen aikana ja sen jälkeen erityisesti tällä vuosituhanella toiminta on vähitellen vakiintunut monissa sukuseuroissa. Tämän vuosituhanen ilmiönä ovat monet sukuseurat julkaisseet internetissä omat [www-kotisivunsa](http://www.kotisivunsa) ja myös Laitisten sukuseuran [www-kotisivut](http://www.kotisivut) ovat vakiinnuttaneet paikkansa toimivana tiedotuskanavana. Käykää tutustumassa internetissä osoitteessa: www.laitistensukuseura.fi.

Kuluneena vuonna ei ole julkaistu laajempia uusia Laitisten eri sukuhaaroja koskevia sukututkimuksia, ja aktiivisesti työn alla olevien sukututkimusten osalta on muutenkin menossa hiljaisempi kausi. Sukuseuran jäsenten määrä on myös vaivih-

kaa hieman hiipunut ja tämän vuoksi uusien – erityisesti nuorempien jäsenten - toimintaan mukaan tuleminen olisi toivottavaa. Tätä jäsenhankinta-työtä voimme jokainen osaltamme tehdä ja siten pyrkiä edistämään jäsenmäärän kasvattamista ja sukuseuran toiminnan aktiivisena säilymistä. Samoin kaikki sukututkimusta tekevät, tuokaa työnne tuloksia nähtäville tulevien sukukousten näyttelyihin.

Tämä lehti ilmestyy nyt aiemmasta poiketen hieman aikaisemmin. Lehden ilmestymistä päätettiin aikaistaa, että se ei jäisi kaikkien joulukuireiden alle. Muuten lehden vuosittain ilmestyvien numeroiden määrä säilyy ennallaan. Toivottavasti ennätätte tutustua tähän lehteen nyt paremmin. Lehdestä löytyy monta mielenkiintoista juttua.

Hyvää loppuvuotta ja
joulun ajan odotusta

Juha Laitinen

TÄSSÄ LEHDESSÄ

Puheenjohtajan palsta	2
Sihteeriltä	4
Sukutuotteita	4
Sukujulkaisuja	4
Sukuseuran hallitus	5
Varpaisjärven ja Hernejärven Laitisia ja Rytkösiä sukujuhlissa	6-7
Muisteluja sukukokouksesta	8-10
Laitisten sukuseura ry:n tutkimusapurahat hakuun.....	11
Sukuseuran hallitus kartalla	12-13
Matkailuautolla etelään, Osa 1.	14-18
Savolaiset sukunimet.....	19-23
Onnea sukuseuran jäsenille	24

Sihteeriltä!

Jäseneksi sukuseuraan voi liittyä maksamalla jäsenmaksun Laitisten Sukuseura ry:n tilille: Nordea **104730-30624**. Ilmoita nimesi, osoitteesi ja syntymäaikasi lisätietoina, että maksu ja jäsenyys kohdistuu oikealle henkilölle. Internetissä Laitisten kotisivujen kautta voi liittyä myös jäseneksi.

Jäsenmaksu on **12 jäsen/vuosi tai 120 ainaisjäsenmaksu. Ilmoita myös osoitteen muutokset** joko soittamalla tai postista saatavilla osoitteenmuutoskortteilla, jotka kulkevat postitse maksutta, tai **sähköpostilla: elvi.laitinen@reppu.net**

Postiosoite: Elvi Laitinen, Kovalanmäentie 267, 41500 Hankasalmi as, puh. 014-843 533 tai 040-5090 160.

Saatavilla olevia sukutuotteita:

Pöytästandaari,

hinta 25 euroa + postikulut.

Sukuviirit

lipputankoon 4 m (tanko 8-9 m) 70 euroa ja 5,5 m (tanko 11-12 m) 75 euroa + postitus. Savon ja Karjalan värit.

Lautasliinat

koko 41 x 41cm, värit valkoinen, tummansininen, persikka, vanharoosa ja viininpuunainen. Hinta 10 euroa/100 kpl ja 5 euroa 50 kpl + postitus. Koko 33x33 cm, persikka, valkoinen ja vaaleansininen.

Hinta 5 euroa/100 kpl ja 2,5 euroa/50 kpl + postitus. Kulmassa sukuvaakuna mustalla painettuna, paitsi

tummansinisessä hopea painatus. Lautasliinoilla saat persoonallisen kattauksen syntymäpäiville, muistotilaisuuksiin ym. sukujuhlisiin.

Tuotteet tilattavissa sihteeriltä.

Saatavilla olevia sukujulkaisuja:

Pohjois- Savon Laitisia, Kotalahden sukukirja,

tekijä Eino Laitinen, voi tiedustella puh. 03 -4355 781, Saimi Laitinen.

Kangasniemen ja Hankasalmen Laitisten Sukukirja I+ Sukupuukirja yhdessä 50 + postitus, tekijä Jarmo Ahlstrand,

Kangasniemen ja Hankasalmen Laitisten Sukupuukirja

7 + postitus. Tilaukset sukuseuran sihteeriltä Elvi Laitiselta.

Karjalan Satumailta, Laatokan rannoilta, Impilahden Laitisen suku

Tilaukset ja tiedustelut:

Jarmo Paikkala puh.09-373 844, email:jarmo.paikkala @luukku.com

Laitisia vuosisatain saatossa I (1995), esittelee Ylä-Luostassa eläneitä Laitisia ja sieltä 1799 Laukaaseen muuttaneita, myös selvitys sukuhaaran esi-isistä vuodesta 1561 alkaen. Varhaisvaiheet ovat yhteiset Iisalmen, Nilsiän ja Varpaisjärven sukuhaarojen kanssa. Hinta on 24 + postikulut.

Tilaukset ja tiedustelut: Oiva Laitinen, Kyminkatu 2 A 30, 44100 Äänekoski, puh. 014-513 523. Teuvo Laitinen Rauniokuja 10, 70910 Vuorela, puh. 017-4651 176, email: tlaitinen@dnainternet.net

Laitisia vuosisatain saatossa II

RautavaaranYlä-Luostan sukuhaaran täydentävä julkaisu (1998) sisältää Juuka-
kaan 1800-luvun puolivälissä siirtyneen
sukuhaaran tiedot jokseenkin täydellisi-
nä, 40 sivua, sukutauluja, kuvia ja Aina
Laitisen matkakertomus 1921 Siperias-
ta Suomeen. Tiedot koonneet Aulis ja
Hilkka Kukkonen Lappeenrannasta sekä
Aune Martikainen Valtimolta.

Hinta 10 + postikulut. Tilaukset ja
tiedustelut: Aulis Kukkonen, Laihokatu
19, 53500 Lappeenranta, puh. 05-452
0802.

Molemmat kirjat on painokuntoon toi-
mittanut Jarmo Paikkala.

SUKUSEURAN HALLITUS

Juha Laitinen, puheenjohtaja

Ahkiotie 2 A 6, 70200 Kuopio
puh. 017 - 282 2241, 044 - 785 6583
email: juha.laitinen@savonia-amk.fi

Kaija Luhanko, varapuheenjohtaja

Koppelontie 23, 71800 Siilinjärvi
puh. 017 - 462 2015
email: kaija.luhanko@pp.inet.fi

Elvi Laitinen, sihteeri

Kovalanmäentie 267
41500 Hankasalmi
puh. 014 - 843 533, 040 - 5090 160
email: elvi.laitinen@reppu.net

Liisa Hänninen

Jäppiläntie 442 A, 77600 Suonenjoki
puh. 017 - 518 016

Antti Laitinen

Eerolantie 45, 41310 Leppävesi
puh. 040 - 734 7818

Teuvo Halttunen

Varppaaja 7 A 24, 40100 Jyväskylä
puh. 040 - 4112 160
email: teuvohalttunen@hotmail.com

Erkki Laitinen

Lahnamäentie 11, 71960 Lukkarila
puh. 017 - 773 511, 0400 - 278 730
e-mail: erkki.laitinen@kkw.fi

Niilo Laitinen

Korpelantie 90, 72310 Niinivesi
puh. 017 - 645 522

Reijo Laitinen

Epilänkatu 15, 33270 Tampere
puh. 040 - 757 5147
email: reijo.laitinen@kolumbus.fi

Tuula Launokari-Laakso

Vehmaantie 9, 19650 Joutsa
puh. 040 - 7726 417
email: tuula.launokari-laakso@posti.fi

Varpaisjärven Laitisia sekä Laitisia ja Rytkösiä

Yllätys oli suuri, kun toistasataa sukuun kuuluvaa saapui Varpaisjärven Koskenniemen juhlimaan yhteistä kesäpäivää. Kokoonnuimme entisillä Laitissuvun mailla, Koskenniemellä, mikä tila kuului 1800-luvulla valtiopäivämies Lauri Laitiselle.

Innostuin muutamia vuosia sitten suvuntutkimisesta, kun sain isotädiltäni kopioitua suuret lehtiset täynnä merkintöjä esi-isistä ja -äideistä. Siitä näin, mitä vanhempamme olivat jo kertoilleetkin, että isän ja äidin Laitis-sukujuuret juontavat yksiin todellakin niin kuin „seehtemes kurnunhuuhevessj“. Tämän oli näet isäni mummo lausunut aikoinaan, kun Väinö Rytkönen nuorena miehenä Martta Laitisen perään ihastuneena katseli.

Iloinen puheensorina Koskenniemen Paavo Ruotsalaisen tuvan pihassa todisti

siitä, että emme olleet ujoa ja syrjäänvetäytyvää porukkaa. Toinen toisiltaan otettiin selvää, kuka ja mistä ollaan ja iloittiin löytyneistä yhteisistä juurista. Naurunremahdus ilmoitti serkkujen tavanneen toisensa vuosikymmenten jälkeen ja taas tunnistaneen toisensa! Paikalla oli yhden vuoden vanhasta 97 vuotiaaseen asti kaiken ikäisiä ja kokoisia Laitisia ja Rytkösiä!

Toinen yllätys oli juhlan aikana esitettävä ohjelma. Sitä ei oltu suunniteltu. Jokainen halukas sai esittää haluamaansa ohjelmaa. Saimme kuulla yksin laulua ja lausuntaa. Saimme nauraa kippurassa savolaiselle huumorille, ja itämainen tanssikin sopi supisuomalaiseen kesäiseen maisemaan! Yhdessä lauloimme ja kuuntelimme myös hartaana Ilmari Laitisen puhetta.

Kaukaisimmat sukulaiset olivat matkan-

istumassa: juhlan vanhin, Martta Niiranen os. Laitinen Varpaisjärveltä, Vivian Laukkanen os. Utriainen äitinsä sukua Laitinen Torontosta Kanadasta, ja Aili Greis.

Hernejärven Varpasen sukujuhlassa 08.07.06

neet Amerikan molemmilta mantereilta juhlaan, Saksasta ja Ruotsista saapuivat sinne majoittuneet sukujen perilliset ja Helsingistä Kainuuseen asti riitti joka puolelta Suomea osallistujia. Miten laajaksi nuo pienet savolaiset kotiseutukylät ovatkaan kasvaneet!

Sain hyvästellessä vihjeen jo seuraavaan sukujuhlaan: „Kämppäemännän käsikirjan” jonkin reseptin mukaan tulisi laittaa seuraavaan juhlaan yksi tukkilaisten päivällinen ruuaksemme! Melkoiset odotukset! Mutta – jännityksellä odotan uutta tapaamistamme ja iloitsen porukan yhteydenpidosta. Sillä moni „sukulaisväsynyt” havahtui huomaamaan, miten mukavia ihmisiä ne sukulaiset sittenkin ovat!

Aili Greis os. Rytkönen (äidin ja isänäidin puolelta Laitinen)

Itämaisen tanssin esitti Kirsikka Vehmer os. Rytkönen (ja mummonsa puolelta Laitinen) Vantaalta.

Anneli Valta-Lisitsin (mummonsa puolelta Laitinen) Lapinlahdelta ja Kalevi Ruotsalainen (äitinsä puolelta Laitinen) savolaista huumoria esittämässä.

Ilmari Laitinen Hernejärven Varpasilta pitämässä puhetta.

Muisteluja sukukokouksesta

Vuorelan Kunnanpaikassa 29.-30.7.2006

Iltaristeilyllä 29.7.2006 Osmo laivalla Kallavedellä.

Heinäkuun lopussa vietimme jälleen Laitisten sukujuhlaa. Aikaisempia sukujuhlia muistellen ja verraten, ainakin kaksi selkeää eroa tuli mieleeni. Ensiksi sää oli pilvinen ja viileä, aikaisemmin melkein poikkeuksetta sää on ollut lämmin ja aurinkoinen, jopa muutaman kerran helteinen. Lauantaina aamulla kun lähdimme ajelemaan kohti Siilinjärveä, aurinko paistoi Hankasalmella. Kuopion seudulle tultuamme aurinko meni pilveen eikä näyttäytynyt Laitisille lauantaina, eikä sunnuntaina sukutapaamisen aikana. Sunnuntaina illansuussa ennen kuin lähdimme kotiin, niin jopa aurinko taas ilmestyi

Vuorelan taivaalle. Mistä lienee Laitisiin suuttunut, kun pysyi piilossa sukujuhlien ajan. Tämä viikonloppu oli ainoa viileä ja pilvinen koko kesänä. Toinen ero aiempiin vuosiin oli, että aikaisemmin ei ole ollut näin vähän osallistujia. Mikähän lienee ollut syynä osallistujien vähenemiseen? Oli kuitenkin kiva nähdä Teitä joihin olen vuosien aikana tutustunut ja Teitä, joihin sain tutustua ensi kertaa.

Lauantaina ohjelmassa oli sukututkimusjainnäyttely ja valitettavasti sekin kärsi tutkijoiden puutteesta. Ovatko Laitiset tulleet niin ujoiksi, etteivät uskalla tuoda tutkimuksiaan julkisuuteen? Varmasti

moni on kaivellut tietoja omista esivanhemmistaan ja jatkanut sitä tutkimusta nykypäivään. Rohkeasti vaan mukaan; ei tarvitse olla varsinainen sukututkija, vaan ne tutkimukset voivat olla esim. koottuja tietoja omasta sukuhaarasta, muistelmia, kertomuksia ja valokuvia.

Varsinainen sukkokous oli lauantaina klo 14.00. Kokouksen puheenjohtajana toimi Teuvo Laitinen Vuorelasta ja sihteerinä Elvi Laitinen. Kokouksessa käsiteltiin mm. kolmen vuoden tilinpäätökset. Jouko Laitinen, puheenjohtaja ja Markku Laitinen, varapuheenjohtaja erosivat hallituksen jäsenyydestä. Jouko oltuaan hallituksessa 12 vuotta, vuodesta 1994, ja puheenjohtajana 2000 - 2006. Markun hallitusvastuu kesti 15 vuotta. Kaikkien Laitisten puolesta esitän kiitokset heille molemmille heidän tekemästään pitkäaikaisesta työstä Laitisten sukuseuran hyväksi. Uusiksi jäseniksi hallitukseen valittiin toimitusjohtaja Erkki Laitinen Varpaisjärveltä ja opettaja Teuvo Halttunen Jyväskylästä.

Illalla siirryimme Vuorelan rantaan ja lähdimme klo 18.00 risteilemään Kallavedelle Osmo-laivalla. Moni varmaan näki ensimmäisen kerran Kallansiltojen nousevan, itse ainakin. Laiva kuljetti meidät Alahovin viinitilalle, jossa ruokailimme. Tilalla on myös viinimyymälä, josta oli mahdollisuus ostaa kotiin viemisiä. Laivalla kuuntelimme musiikkia Niilo Laitisen soittaessa viulua hanuristin kera.

Sunnuntaiaamuna kokoonnuimme Vuorelan kirkkoon sukujumalanpalvelukseen, jonka toimitti rovasti Kosti Laitinen Hyvinkäältä Laitisten avustamana. Kanttorina toimi Piia Pakarinen (os. Laitinen) Vesannolta. Jumalanpalvelus alkoi Reijo Laitisen yksinlaululla "Sukupolvet ennen meitä" ja päättyi Niilo Laitisen viulumu-

Sukukokous Kunnonpaikassa 29.7.2006, kokouksen puheenjohtaja Teuvo Laitinen ja sihteerinä Elvi Laitinen

Vuorelan kirkko: jumalanpalvelus 30.7.2006

Sunnuntain sukujuhla Siilinjärvellä Vuorelan Kunnonpaikassa 30.7.2006

siikkiin. Jumalanpalvelus oli hyvin lämminhenkinen.

Jumalanpalveluksen jälkeen oli mahdollisuus mennä tutustumaan Marja ja Eero Linnoven omistamaan Pöljän Lassilaan, jonka pihapiirissä on myös heidän tyttärensä Jenni Linnoven keramiikkapaja ja Marja Linnoven äidin Elsa Väänäsen (os.Laitinen) kokooma kotiseutumuseo. Aikaa tähän retkeen oli valitettavasti aivan liian vähän, sillä Lassilassa olisi ollut paljon katsottavaa.

Lounaan jälkeen klo 14.00 jatkui päivämme sukujuhlalla. Juhlan aloitimme Laitisten suvun kunniamarssilla Reijo Laitisen johdolla. Juha Laitinen toivotti juhlavieraat tervetulleeksi. Virallisen juhlaesitelmän piti FT Sirkka Paikkala, aiheena savolaiset sukunimet (esitelmä toisaalla lehdessä). Niilo Laitinen soitti viulua oppilaansa Jenni Sahlbergin kanssa Jennin äidin säestyksellä. Leila Linnove soitti pianolla oman sävel-

lyksensä. Päättösanat esitti Jouko Laitinen. Ennen lopuksi laulettua Savolaisen laulua Reijo ja Elvi ojensivat sukuseuran puolesta puheenjohtajan tehtävän jättäneelle Joukolle pöytästandaarin ja kukkaset kiitokseksi pitkäaikaisesta työstä sukuseuran hyväksi. Esitän tässä vielä lämpimät kiitokset kaikille mukana olleille ja järjestelyihin osallistuneille Laitisille ja ohjelman esittäjille.

Toivottavasti tapaamme seuraavassa sukujuhlassa vuonna 2009. Olemme hallituksen kanssa keskustelleet, olisiko mahdollista kokoontua jossakin Etelä-Suomessa Uudellamaalla. Kertokaa mielipiteitänne ja toivomuksianne, otamme mielellämme vastaan kaikenlaisia ehdotuksia. Tarvitsemme myös jäsenistön apua järjestelyihin, jos sukutapaaminen on Uudellamaalla.

Elvi Laitinen

Sukukokous Siilinjärvellä Vuorelan Kunnanpaikassa 29.7.2006, sukuseuran hallituksen puheenjohtaja Jouko Laitinen avaa kokouksen.

LAITISTEN SUKUSEURA RY:N TUTKIMUSAPURAHAT HAKUUN.

Sukuseuran hallitus päätti 23.9.2006 laittaa seuran tutkimusrahastosta apurahat haettavaksi.

Varoja myönnetään apurahoina

- suvun tieteelliseen tutkimustyöhön, myös mm. kansantieteelliseen, geneettiseen, nimistön- sekä asutus-, talous- ja sosiaalihistorialliseen tutkimukseen;
- seuran tutkimusarkistoa ja sukurekisteriä kartuttavaan tieteellisen tiedon ja perinnetiedon keruuseen, jollaista toimintaa ovat mm. historiallisista asiakirjoista tehtävä asiakirjamerkintöjen keruu, vanhojen valokuvien keruu ja arkistokuntoon saattaminen, perinnetiedon tallennus kirjallisesti ja äänitteinä,
- julkaisujen laatimiseen;
- tutkimusarkiston ja sukurekisterin ylläpitämiseen;
- tutkimustuloksista kertovien näyttelyiden laatimiseen.

Apurahahakemukset on osoitettava sukuseuran hallitukselle, ja joista selviävät lyhyesti esitettyinä tähänastiset tutkimukset sekä vastaiset tutkimussuunnitelmat, pyydetään lähettämään 31.1.2007 mennessä sukuseuran sihteerille osoitteella: Elvi Laitinen Kovalanmäentie 267 41500 Hankasalmi as.

Laitisten Sukuseura ry:n hallitus

Laitisten sukuseuran

Liisa Hänninen
emäntä
Jäppiläntie 442 A
77600 Suonenjoki
puh. 017 - 518 01

Antti Laitinen
vahinkosaneerausasentaja
Eerolantie 45
41310 Leppävesi
puh. 040 - 734 7818

Elvi Laitinen,
sihteeri
Kovalanmäentie 267
41500 Hankasalmi
puh. 014 - 843 533,
040 - 5090 160
email: elvi.laitinen@reppu.net

Teuvo Halttunen
opettaja
Varppaaja 7 A 24
40100 Jyväskylä
puh. 040 - 4112 160
email: teuvohalttunen@hotmail.com

Tuula Launokari-Laakso
työsuojeluvaltuutettu
Vehmaantie 9
19650 Joutsa
puh. 040 - 7726 417
email: tuula.launokari-laakso@posti.fi

Reijo Laitinen
psykiatri
Epilänkatu 15
33270 Tampere
puh. 040 - 757 5147
email: reijo.laitinen@kolumbus.fi

hallitus 2007

Nillo Laitinen
Korpelantie 90
72310 Niinivesi
puh. 017 - 645 522

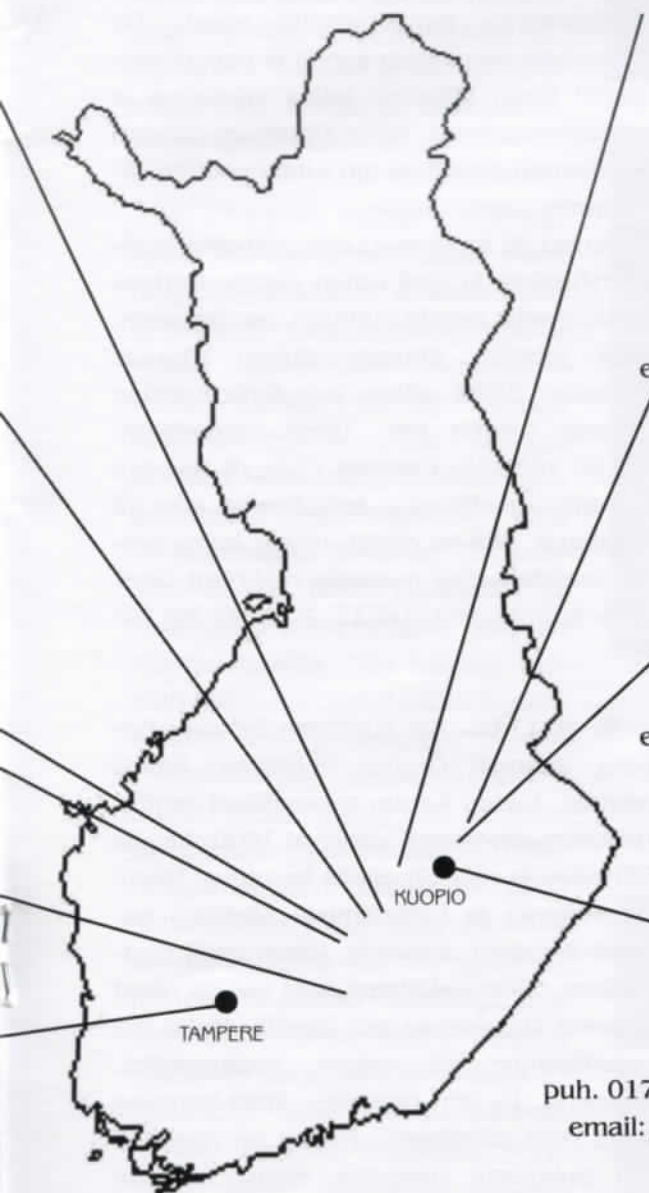
Erkki Laitinen
toimitusjohtaja
Lahnamäentie 11
71960 Lukkarila
puh. 017 - 773 511,
0400 - 278 730
e-mail: erkki.laitinen@kkw.fi

Kaija Luhanko,
varapuheenjohtaja
käräjätuomari
Koppelontie 23
71800 Siilinjärvi
puh. 017 - 462 2015
email: kaija.luhanko@pp.inet.fi

Juha Laitinen,
puheenjohtaja
atk-suunnittelija
Ahkiotie 2 A 6
70200 Kuopio
puh. 017 - 282 2241, 044 - 785 6583
email: juha.laitinen@savonia-amk.fi

Matkailuautolla etelään, osa 1.

Matkaa edeltää melkoinen valmisteluurakka. Kenties on ostettava auto ja siihen sopivat varusteet sekä hankittava ajokokemusta kotimaassa. Vakuutukset, kartat, leirintäoppaat, passi ja kopiot kahtena tärkeistä papereista kuten esim. ajokortti, kelakortti, auton paperit ja pankkikortti. Kokeneempi matkaseura helpottaa ensikertalaista ja kahden auton "saattue" antaa turvaa yksin ajoon verrattuna. Koti ja asiat on jätettävä jonkun hoidettaviksi, onhan laskut ja verot maksettava ajallaan, kaikkea ei saa suoraveloitukseen eikä arvaa etukäteen. On harkittava kenelle ja millaisten asioiden hoitoon antaa valtakirjan. Lauttahintojen vertailu ja matkareitin valinta pääpiirtein on hyvä tehdä etukäteen sekä varautua reittimuutoksiin myrskyjen, tulvien ja levottomuuksien varalta.

Liikkuminen matkailuautolla on usein enemmän tekninen kuin kulttuuritapahtuma, varsinkin matkan suuntautuessa kauas Euroopan eteläiselle reunalle. Suunnistus, yöpymiset, huolto ja kiire pois talven alta vievät monesti ajan ja voimat. Vasta perillä katsellaan tarkemmin ympäristöä.

24.10.2006. Sitten menoksi ja ajo Naantalın satamaan, jossa jo toinen matkakumppani, Jarmo, autoineen odotteli. Iltamyöhällä saapuivat myös Lassi ja Tytti. Yöllä kuului outoa rapinaa auton takaosasta, onkohan varas viemässä polkupyöriä? Taas se kuului - taita tuuli riepotella peitepressua.

25.10.06. Ongelmitta selvittiin sataman yöstä aamulaivaan ja matkalle Kapellskäriin. Kahden hengen ja auton lipun hintaan, 115, kuului kaksi ateriala seisovasta

pöydästä, kahvit ja hytti. Siisti ja viihtyisä laiva eikä hytin ilmastointi puhaltanut tornadon voimalla. Päivä kului rattoisasti laivan antimista ja merinäköaloista nauttien, navigaattoreita vertaillen ja illan ajoa suunnitellen.

Kapellskär, Uppsala, Hallstahammar, siinä reitti Västeråsin länsi puolelle Åsby Trädgårdenin parkkipaikalle yöksi. Tie Uppsalaan oli paikoin kapea ja paikallisten vauhti kova. Liikenne jatkui vilkkaana ja nopeatempoisena myös Uppsalan jälkeen ja tällainen pimeässä ajo tuntui paikoin vähemmän miellyttävälle.

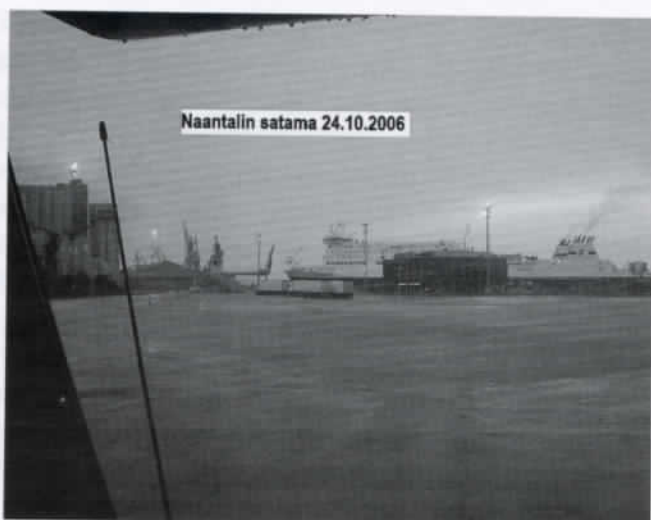
Jarmo jäi loppumatkasta rekkojen taakse ryhmästä ja ajeli oman navigaattorinsa opastuksella netistä otettuun osoitteeseen, joka johtikin puutarha-alueen väärälle reunalle. Sieltä sitten puhelintiedustelun jälkeen toisten luo. Tämä "vapaaparkki" on merkitty Caravan Club of Sweden - Campingkatalogiin kelvollisena yön yli paikkana. Sitä se olikin, oikein koiraparti-on suojeluksessa nukuttiin makoisat unet. GPS- koordinaatit: 16° 12' 7" E, 59° 36' 39" N.

To 26.11.06. Ajo suuntaan Sjötorp. Köping, Arboga, Örebro ohitetaan. Kaikki seutuja, joiden kautta suomalaiset (enimmäkseen savolaiset) vaelsivat 1600-luvulla Värmlannin metsiin. Siellä he ottivat leivän hankoauraa ja kaskeamista käyttäen karusta korvesta, korvesta, johon eivät ruotsalaiset olleet uskaltaneet tulla vaikka olivat asuneet vuosisatoja sen äärellä. Mutta me suuntaamme sadesäessä etelämmäksi. Vennerin järven rannalle, Göta-kanavan sulut ovat nähtävyyttä. Paikka on muutenkin pullollaan historiaa, esim. kanavan

valtava rakennustyö venäläistä sotavankityövoimaakin käyttäen 1800-luvulla. Varsinainen museo on kesäsesongin mentyä kiinni, mutta karavaanareiden huoltopiste vapaasti käytettävissä, samoin parkkipaikka. Sijainti ICA-kaupan lähellä (n. 100 m) kadun samalla puolella. Jarmo ja Lassi jäävät tähän yöksi, Teve ja Sini ajavat sukulaistytön kesämökille. Raija ja Asseri ovat 1960-luvulla muuttaneet Ruotsiin, tehneet pitkän työrupeaman Volvolla ja nyt viettävät eläkepäiviä lasten ja lastenlasten ympäröimänä Skövdessä.

Pe 27.10.06. Uutiset lumimyrskyistä kiirehtivät matkaan, autot huojuvat navakassa sivuvastaisessa Skoonen aukeilla ja naftaa palaa vaikka ajonopeutta alennetaan. Tauon paikka, kuuluu Jarmon radiopuhelimesta, ottaa niskaan jo tämä veivaaminen. Säätietojen perusteella muutetaan reitti, joka oli suunniteltu Ranskan Normandian kautta Koillis-Espanjaan ja Portugaliin, itäisemmäksi, suojaan Atlantin tuulilta. Niin kääntyy kolmen auton karavaani itään, myötätuuleen, kohti Trelleborgia.

Merimatalla Sassnitztiin pitäisi myöskin olla myötätuuli ja siten vähemmän keinumista. Trelleborgin läntinen pikkuvenesatama katsastetaan, josko siellä voisi olla aamuun saakka, tila on, mutta ei, nyt mereltä todella tuulee. Ajamme summassa satamaan autojonon päähän ja laivan lähtöaikaan on 20 minuuttia! Laiva saapuu saksaan joskus iltayöllä, missähän yövytään? Lähtö myöhästyy tunnilla

Naantalin satama 24.10.2006

Ilta merellä 27.10.2006. Mihin yöksi Saksassa?

Ilta Kenzingenissä (Baden-Wurtemberg) 29.10.2006

ja Sjötorpista tulee kysely ovatko autot pystyssä. Siellä oli pian lähdömme jälkeen alkanut oikea syysmyrsky. Radio Skoonessa luettelee vartin välein paljonko talouksia on ilman sähköä, ennen laivaan ajoa 7000.

Laiva etenee merelle keinunta yltyy ja yltyy...mitenkähän tämä kehittyy. Onneksi muistuu mieleen Skoonen sääennuste: Tuuli heikkenee tilapäisesti illalla. Totta on, keinunta laantuu ja matka on mukava, mitä nyt kävellään mutkille käytävillä.

Merellä ollaan vajaat neljä tuntia ja yöpymispaikka löytyy kirjasta ADAC: Stellplatz Fyhrer. Paikka: Gelände neben dem Caravan-Center, osoite Werftstrasse 16/17, D-18439 Stralsund.

Osoite löytyy navigaattorin katuluettelosta, sinne ajetaan, mutta loppumetreillä ajoväylän valinnassa on pientä epäselvyyttä, huomataan parkkipaikka oikealla - tuonne. Jarmo tutkii jalan varsinaisen määränpään ja toteaa sen olevan vartioimaton alue kuten tämäkin, erona luukku johon voi maksaa kymppiä.

28.10.06. Aamulla on kännykkä mykkä ja auton asuntopuolen akku lähes tyhjä. Selitystä ei löydy, mutta kumpikin virkoavat päivän mittaan. Myöhemmin tajuamme kylmälaukun jääneen päälle yöksi, siinä syy akkuun, mutta entä kännykkä-navigaattoriyhdistelmä? Luultavasti sekoili omaa näppäryyttään. Illalla Autohofiin tien n: o 9 varressa, ravintolan katolla on teksti Österfeld. Rekkaa tulee ja menee, ei sovi herkkäunisen paikaksi. Turvallisuuskään ei liene korkeinta luokkaa tällaisissa paikoissa. Eivät sitten maksakaan mitään, maksu piileksii polttoaineen ym. hinnoissa, silti polttoaineen hinta on ainakin kohtuullinen.

29.10.06 Vain Jarmon navigaattori löytää seuraavan yöpymispaikan: Weingut und Weinstube Rittenhof, Rossleiteweg 1, D-

79341 Kenzingen. Osoitteen tie onkin käytöstä poistettu ja leirintään ajetaan toista kautta. Tien haaran koordinaatit, GPS: 48° 11' 22,6" N, 007° 46' 51,1" E, Bombacher Strassenilta kääntyminen. Parkki, suihku, raikas vesi ja viinipullo kuuluvat hintaan 7,5. Kohtuullista tämä, löytyi Stellplatz Fyhreristä.

30.10.06. Tänään saavutaan Ranskaan. A5- tietä ajetaan alas Saksassa koska siellä ei (muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta) ole tiemaksuja ja pari kymmentä kilometriä ennen Sveitsin Baselia otetaan Ranskan Mulhouseen johtava tie. Sveitsiä vältetään koska siellä perisivät jo ensi metreistä vuoden ajoon oikeuttavat tiemaksut. Rajalla on autio tarkastuspiste, ei edes yhtä legioonalaista näy missään. Kyltistä näkee maan vaihtuneen. Ranskassa on moottoritiemaksut, siksi poistumme pian A36- tieltä. Alkaa hidas eteneminen pikkuteillä "tuhannen" ympyrän ja kylän kautta, välillä nuukuus jo kaduttaa, mutta suomalainen ei hevillä maksa tien käytöstä. Ajomatkaa saadaan kertymään 400 km. Besancon ja Bourg-en-Bresse ohitetaan, yöksi kylään Villars-les-Dombes Lyonin yläpuolella. Kyseessä on jonkinlaisen huvipuiston / lintutieteellisen tarhan parkkialue, GPS: 5° 1' 32" E, 45° 59' 27" N. Tämä paikka löytyi nähdessämme tuttavien ajavan sinne viime huhtikuussa. Talvella ei ole toimintaa, mutta parkkipaikat ovat vapaasti käytettävissä. Matkailuajoneuvoja on muutama muukin. Läheisen tien liikenne kuuluu, mutta ei kovin häiritse. Nukahdamme mietteisiin Lyonin ohituksen huomisen aamuruuhkassa.

31.10.06. Herätys klo 6.30. Lyon on perustettu 43 eaa, siitä tuli pian Rooman valtakuntaan kuuluneen Gallian keskus. Aluksi nimi oli Lugdunum kelttiläisen aurin-gonjumalan Lughin mukaan. Nyt asukkaita

on n. miljoona (erään laskutavan mukaan 1.6 milj.). Gastronomiaa, kudontaa, silk- kikauppaa, viininkasvatusta... ehtisipä tutustua paremmin.

Aamuliikenne on vauhdikasta ja vil- kasta, kehätiellä valitaan tiuhaan tahtiin liittymä tänne ja ulosajo tuonne - meni- kö väärin? Navigaattori löytää hetkessä uuden reitin, mutta meillä on liikaa no- peutta ehtiäksemme tajuta näytön infor- maation ja jälkeen jäävän puheohjauksen merkityksen. Osumme rauhallisempaan ympyrään jääden siinä kiertämään. Jar- mon kämmentietokoneen isompi näyttö ja suurempi laskentakapasiteetti pääse- vät nyt oikeuksiinsa ja Jarmon huomioky- vyllä info pystytään myös hyödyntämään. Ja taas mennään.

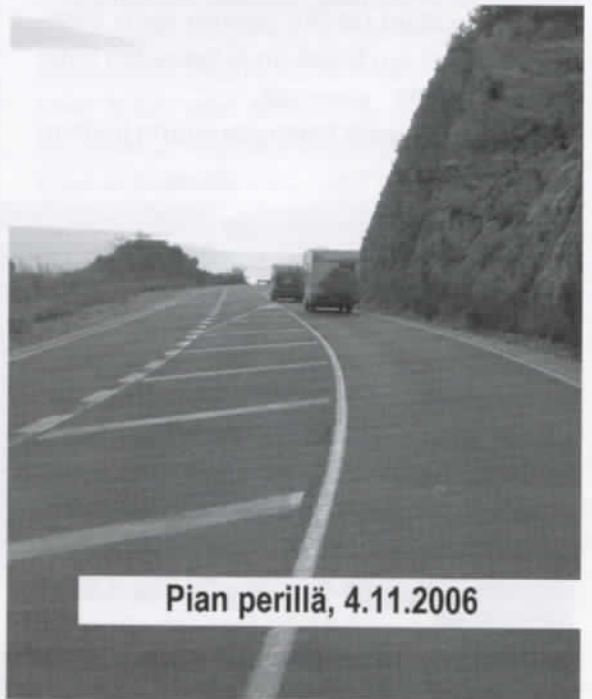
Saavumme pikkukaupunkiin Bolle- ne yöpymispaikan ajo-ohjeisiin nähden väärästä suunnasta (kun ei käytetty mak- sullista tietä). Kolme matkailuautoa pysä- köidään melko autiolla kadulle. Keneltä kysymään, kun ei näy ketään, siesta? Tuolla madame, kysymys englanniksi ha- tunnosto ja kumarrus tehoavat, ystävälli- nen madame vinkkaa kauppaansa sisälle ja kutsuu nuoremman naisen matkalaista opastamaan. Syntyy yksinkertainen kart- ta paperille ranskankielisen puhetulvan säästyksellä. Mitä ihmettä? Tuostahan saa selvää, ensin tulosuuntaan, mutka, joen yli, liikenneympyrä ja 5 km. Kerran piti vielä kysyä, ja neuvoa täällä osataan, oleellinen ilmaistaan, ei muuta. Ajokilo- metrejä kertyi tänään vain 240.

Ostoskeskus E. Leclerc, vieressä polttoaineen myynti, jonka takana yö- nyli- paikka karavaanareille. Vähän kuin Keskisellä Suomessa! Pieni parkkialue, harmaanveden ja cemmsan tyhjennys maksuton, raikasvesi maksullinen. GPS: 4° 44' 33" E, 44° 19' 20" N.

Pidämme kelvollisena yönyli-paikkana.

Rhône'n rantaa Ranskassa

Pian perillä, 4.11.2006

1.11.06. Ajamme tietä N86, Rohne- joen rannalla juuri ennen siltaa on vasemmalla idyllinen paikan matkalaisen pysähtyä. Ky-
län nimi on Remoulins. Saapuu viesti Suo-
mesta: Lunta 20 cm, -6 °C. Täällä +16°C
- lunta ei ole. Montpellierin jälkeen tie N
113 suuntaa rannikolle, katso palmuja! Hei,
Välimeri! Ruokailutauko vietetään töyryällä
merinäköalaa ihaillen, aurinkoista, +20.

La Petrus- kylän läpi saavutaan Espan-
jaan ja yövytään jossakin "Rast Platzilla".
Dieselöljyn hinta on 0,942 /l.

2.11.06. Kaupunkien ohitustiet ovat
maksuttomia niin Ranskassa kuin Espanja-
sakin. Nyt on vuorossa Barcelonan ohitus.
On ruuhkaa, Lassi ja Tytti jäävät jälkeen ja
ajavat harhaan. Muut selviävät Barcelonas-
ta, mutta joutuvat vahingossa maksulliselle
tielle, heti 4,60 , ajetaan ulos maksulliselta
tieltä ja kas kummaa: Mitään tiemaksua
ei peritä ulosajossa! Taisimme maksaa
enemmän kuin ajoimme. Toisenkin kerran
eksyimme maksulliselle tielle, nyt sai ottaa
kortin automaatista - kohta taas ulos eikä
maksua mitään! Olisiko parasta ajella mak-
sullisia teitä? Ajo Ranskan ja Espanjan halki
maksaa n. 100 yhteensä.

Katso mikä joki? Espanjan suurin jokihan

se siinä, Ebro.

Määränpäänä on Camping Vinaros, Lassi
ja Tytti ehtivät sinne ennen muita. Kelvol-
linen leirintä, pohjoisessa panostetaan lei-
rintäbisnekseen enemmän kuin etelässä,
missä rakennetaan kerrostaloja leirintöjen
tilalle.

3.11.06. Tuttuja tapaamaan Fortunaan,
jossa on kylpylätyyppinen Camping Fuente.
GPS: 38° 12' 32,2" N, 001° 06' 30,2" W.

Uima-altaa vesi on 36- asteista, kelpaa
polskutella vaikka tuntikausia yhteen me-
noon. Suomalaisia vaunukuntia on muuta-
ma. Ilta kuluu rattoisasti tuttavien autossa
rupatellen ja kahvista nauttien. Sisällä ola-
laan siksi, että nyt ulkona sataa.

Puolenkin vuoden asuminen matkailu-
autossa tai - vaunussa selittyy osin sillä,
että ollaan paljon ulkona ahtautta paossa ja
säystä nauttimassa.

Yövyimme leirin muurin ulkopuolella,
lamppujen alla ja rauhallista oli.

4.11.06. Saavumme iltapäivällä Väli-
meren rantakaupunkiin nimeltä Torre del
Mar (Meren Torni), takana 12 matkapäivää
ja 4500 km, puolipilivistä, +20. Supermar-
kettiin ostoksille ja rantakadun Camping La

Laguna Playaan ta-
loksi. Miksikö tänne?
Langaton nettiyhte-
ys autoon on täällä
mahdollinen ja vielä
kuuluu samaan hin-
taan, 11 Mb/s!

Leirin pystytys al-
kaa - maininkien jyli-
nän säestämänä.

Kylpylä-Camping Fuente, +36 ast.

Laitisten sukuseuran sukukokous ja sukujuhla, Siilinjärvi, Vuorela 30.7.2006 klo 14-

Sirkka Paikkala

Savolaiset sukunimet

Hyvät immeiset!

Laitiset ovat Savon aateliala, ihan niin kuin muutkin savolaiset, joilla on vanha nen-loppuinen sukunimi. Sukunimien nen-loppuahan on sanottu "savolaisten aatelistunnukseksi". Ja kyllä siinä on totta toinen puoli sikäli, että savolaisilla oli vaikiintuneesti sukunimet jo ennen aateliala. Vanhimmat savolaisnimet ovat nimittäin jo keskiaikaisia, ja kaiken lisäksi ne on otettu käyttöön ihan omana innovaationa, ilman ylempien säätyjen esikuvaa.

Aatelinimet olivat sen sijaan Ruotsi-Suomessa hyvin harvinaisia keskiajalla, niitä oli vain tietyillä aatelissuvuilla. Aatelmieistä kutsuttiin kastanimellä, jonka eteen pantiin herra, ja vielä isännimi, jos hän oli ritari, esim. Kustaa Vaasan isä oli **herr Erik Johansson**. Meillekin tuttua "Kustaa Vaasaa" kutsuttiin siis vain nimellä **Gustaf Erikson** ja kuninkaana nimellä **Gustav**, mutta ei koskaan nimellä "Gustav Vasa". Tämä **Vasa**-nimitys on lisätty paljon myöhemmin. Aatelisille sukunimet tulivat pakollisiksi Ruotsi-Suomessa vasta vuonna 1626, ritarihuoneen järjestäytymisen yhteydessä.

Mualla Euroopassa sukunimien omaksuminen levisi ylempältä säädyltä alempiin, mutta Itä-Suomen kaskitalonpojat siirtyivät sukunimien käyttöön itsenäisesti. Tämä on kansainvälisesti suorastaan poikkeuksellinen ilmiö.

Savolaisia ja savokarjalaisia voi seurata sukunimellä vanhoista asiakirjoista jo

1540-luvulta lähtien, sillä tuolloin alettiin pitää säännöllisiä asiakirjasarjoja koko valtakunnasta. Maakirjoihin merkittiin verotettavat kylät, talot ja isännät. Länsi-Suomessa, jossa asutus oli kiinteää peltoviljelystä ja talot paikallaan, riitti, että talon nimen jälkeen merkittiin isännän etunimi ja epäselvyyksien välttämiseksi usein isänkin nimi, siis tyyliin **Lauri Mikonpoika**. Jos isäntä sattui vaihtamaan taloa, niin talon nimellä hänet löydettiin uudestakin paikasta, sillä taloahan verotettiin.

Sukunimi kertoi suvusta ja sen oikeuksista

Itä-Suomessa ja siis Savossakin kaikki oli toisin. Talonpojat eivät suostuneetkaan pysymään paikoillaan. Veri oli vetänyt met-

sälle ja kalaan kaukasiin erämaihin, ja kun kuvaan tuli kaskeaminen, ei sitäkään voinut kauan samalla paikalla harjoittaa. Savolaiset liikkuiivat, vaihtoivat paikkaa – perheittäin ja suvuittain. Omat erämaat, kalavedet ja asuinpaikat oli kyettävä näyttämään toteen, ja kun kiinteää asuinpaikkaa ei ollut tai se oli jäänyt taakse kaukaisemmillemme erämaille matkatessa, käteväksi suvun omistuksen osoittimeksi kävi nimi, jolla sukukuntaa saattoi yhteisesti nimittää. Tuo tunnus kokosi yhteen saman perheen ja sukukunnan jäsenet, ja vaikka se auttoi yksilöimisessä, tunnistamisessa, sen tarkoitus ei ollut erottaa vaan yhdistää.

Mutta mikä voisi olla kiistaton suvun yhteinen tunnusnimi? Johan lapselle nimeä mietittäessä tuppaavat lapsen vanhempien ja sukulaisten mieltymykset menemään ristiin, eivätkä aina vanhemmatkaan ole asiasta yksimielisiä. Muinaiset savolaiset ratkaisivat asian silloisen maailmankuvan ja perimysoikeuksien mukaan varsin patriarkaalisesti: sukukuntaa alettiin nimittää suvun vanhimman, suvun päämiehen mukaan. Samaan suku- tai ruokakuntaan kuuluvat saivat ikään kuin ominaisuutta, jollekin kuulumista ilmaisevan nen-loppuisen nimen, joka johdettiin suvun patriarkan omasta nimestä. Siten **Toivian** jälkeläistöstä tuli luonnollisesti **Toiviaisia**, **Hyväneuvon** perikunnasta **Hyvösiä**, **Hyvärisiä** tai **Neuvosia**.

Sukunimien sisältö

Savon 1540-luvun maakirjoissa ja muissa asiakirjoissa on savolaisilla siis jo säännöllisesti sukunimet. Niitä on kuitenkin jo useita erilaisia ja samalla samoja niin monella, että niiden on täytynyt syntyä jo ennen verotusasiakirjojen alkua. Iän ja

nimien sisällön selvittäminen vaatiikin jo jonkin verran salapoliisityötä. Vanhimpia savolaisnimiä voi arvella keskiaikaisiksi, viimeistään 1200-luvulla syntyneiksi. Näin voi päätellä esim. sukunimien sisällöstä. Mutta millaista tuo sisältö lopulta onkaan?

Suuri osa savolaisista sukunimistä sisältää suvun päämiehen kutsuma- tai kastenimen. Vanhimmat niistä ovat muinaissuomalaisista perua; nimiä joista esivanhempamme joutuivat luopumaan uuden kirkon tuoman uuden uskon tuomittua ne pakanallisiksi nimiksi. Kastenimiksi ne eivät enää soveltuneet, mutta niitä jäi elämään sukukuntien yhteisnimityksinä, viittaamassa muinaiseen esi-isään. Tällaisia nimiä olivat **Toivian** ja **Hyväneuvon** lisäksi **Ihajouts**, **Ikäheimo**, **Ihalempi**, **Kaukomieli**, **Lempitoivo**, **Lempivalta**, **Mielipäivä**, **Untamo**, **Utojouts** jne. Kalevalasta ja Kantelettaresta löydämme niitä lisää. 1500-luvulle tultaessa tällaiset nimet olivat suomalaisilta jo väistyneet, sen sijaan saamelaisilla niitä vielä tapasi. Näihin perustuvia sukunimiä – kuten esim. **Mielikäinen**, **Lempiäinen**, **Ikäheimonen** – voimme syystä arvella hyvin vanhoiksi.

Vanhaa etunimistöä on myös sellaisissa nimissä, joita on meille saatu Itämeren piirin kaupankäynnin yhteydessä. Ikivanha, omaperäinen kastenimistöämme on saanut väistyä varhaisten vierasnimien tieltä, joko kertomassa maahan asettuneista tulokkaiden tai heiltä matkituista nimistä. Saksalaiselta taholta kulkeutuneet nimet **Azico**, **Hartwig**, **Reinicke** ja **Rodgher** näkyvät meillä yhä sukunimissä **Asikainen**, **Hartikainen**, **Reinikainen** ja **Rytkönen** – se ei siis viittaa vaaterytkeihin, niin kuin saattaa kuulla arveltavan; skandinaavista perua on esim. **Erikiin** pohjautuvat **Eerikäinen** ja **Eronen**, **Ragnvaldiin** perustuva **Ravattinen** ja **Sigfridistä** johdetut **Siukonen** ja **Siponen**.

Laitistenkin nimen on tulkittu palautuvan germaaniselle ja tarkemmin vanhalle saksalaiselle taholle, jossa on ollut käytössä miehennimi **Laiti**, **Laidicke**. **Laidin** perikuntaa olisi alettu kutsua aikanaan **Laitisiksi**. Läntisen kirkon tuomat pyhimysnimet jatkoivat elämäänsä sukunimissä, joissa niiden kansankieliset asut saivat vapaasti elää samalla, kun vastaavat ristimänimet muunnettiin kirkonkirjoihin ruotsin kielen käytännön mukaisiin muotoihin. **Ambrosiuksesta** saatiin **Rossi** ja **Rosinen**, **Benedictuksesta** ajan oloon **Pentikäinen** ja **Penttinen**. Vanhimpia näistä sukunimistä ovat taatusti ne, joiden sisältämiä kastenimiä ei 1500-luvun etunimistössä enää juuri näe.

Savokarjalaisiin sukunimiin sisältyy myös itäisen kirkon tuomaa ristimänimistöä. **Kananen** ei liity kanoihin, vaikka päältä näyttäisi, vaan sen – kuten **Konosenkin** – taustalla on venäläinen **Konon**, josta karjalassa tuli **Kanana**. Parviainen on saatu **Parfenijsta**, **Koljonen Nikolain** lyhentymästä **Kolja**. Senhän nyt hyvin ymmärtää, että tällaisia nimiä on Karjalan suunnalla, mutta silloin kun ortodoksisen ristimänimen sisältäviä sukunimiä on runsaasti 1500-luvun puolimaissa Mikkelin seutuvilla, niitä voi uumoilla varsin vanhoiksi: Mikkelin seutuvilla oli nimittäin varhaiskeskiajalla vanha ortodoksinen keskus, joka jäi Pähkinäsaa-ren rauhassa 1323 rajan länsipuolelle eli läntisen, roomalaiskatolisen kirkon piiriin. Siellä läntinen kirkko kastoi kansaa omaan uskoonsa ja levitti omia pyhimysnimiään kastenimiksi, mutta suvun päämiehen ortodoksinen nimi oli jo ehtinyt siirtyä koko sukukuntaa tarkoittavaksi yhteisnimeksi, sukunimeksi. Tätä syvään juurtunutta käytäntöä ei kirkko eivätkä verottajat katsoneet käytännön syistä mahdolliseksi muuttaa.

Eivät savolaisilta toki aiheet tähän loppuneet. Jos samaa kastenimeä oli käytössä

useammalla tai muuten jokin muu erottava piirre oli tutumpi ja selvempi, saattoi sukukunnan yhteisnimitys syntyä muistakin aineksista. Käyttökelpoisia olivat erilaiset lisänimet. Niillä saatettiin kuvata ruumiillista tai henkistä ominaisuutta, jolloin **Sianjalasta** saatiin **Jalkanen** ja **Koukkukselästä Koukkunen**, **Rautaparrasta Partanen**, isonenäisestä tehtiin **Nenonen**. Sukunimikin saattoi muuttua täsmennyksen tarpeesta, sillä Laitisistakin Kotalahden niemellä eli ”kärsällä” asuvaa alettiin kutsua **Kärsä-Laitiseksi**, sitten **Kärsäläiseksi**, vaikka lopulta sukunimeksi vakiintuikin **Laitinen**. Omaan kärsään ei nimi siis viittanut. Kiuruvedellä eräs **Kärkkäinen** alettiin erottaa muista kutsumalla häntä **Pöksä-Kärkkäiseksi**. Siitä ei sitten ollut enää pitkä matka **Pöksyläiseen**, mistä nimestä monet jälkeläisistä ovat jostain kumman syystä luopuneet...

Myös päämiehen ammatti tai yhteisöllinen asema saattoivat siirtyä sukunimeen. **Laulajainen**, **Arpiainen** ja **Parantainen** ovat olleet loitsijoita ja arpoja eli tietäjiä ja parantajia, **Lukkaristen** esi-isissä on ollut kellonsoittajia, **Kupiainen** on saatu sanasta **kupias**, joka on tarkoittanut arvostettua päämiestä, päällysmiestä, **Voutilaisen** takaa löytyy Smoolannista Savoan tullut verovouti, Holopainen viittaa palvelijaan ja sotilaaseen (venäjän **holop**), **Kinnunen** kertoo nahkurista – ruotsin **skinnare** – ja Rautiainen tietysti sepästä, samoin kuin **Seppänenkin**. Sepän ammatti se vasta arvostettu ammatti olikin.

Asuinpaikkaan tai vanhaan kotiseutuun viittaavat tietenkin **Hämäläinen** ja **Viro-lainen**, **Saastamoinen** vanhan Sastamalan suuntaan, **Sysmäläinen** Ilomantsin Sysmän kylästä tulleeeseen. **Ruotsalainen** ei muuten tarkoita sukunimenä Ruotsista tullutta vaan viittaa ruotsalaiseen eli ruot-

sinuskoiseen, siis roomalaiskatoliseen erotukseksi venäjänuskoisista eli karjalaisista. Venäläiseksi tai venäjänuskoiseksi karjalaiseksi on katsottu **Väänänenkin**.

Sukunimien vientiä ja paluuta

Niin Laitiset kuin muutkin savolaiset ovat olleet karjalaisten ohella varsin liikkuvaista lajia. Keskiajalla ja uudella ajalla eli 1500-luvulla he ulottivat retkiään Keski-Suomeen, Hämeeseen, Kainuuseen ja Pohjanmaalle ja 1500- ja 1600-luvulla he lähtivät kaatamaan kaskimetsiä Ruotsin ja Norjan metsiin, joista nyt puhutaan suomalaismetsinä. Kaskitaidon lisäksi he veivät sinne omat tapansa ja sukunimensä. Tuota aikaa – ainakin Suomen osalta – ovat tutkijat sittemmin alkaneet nimittää savolaiskspansion ajaksi.

Kun savolaiset ulottivat vaelluksensa Länsi-Suomeen, he ylittivät merkittävän kulttuurisen rajan, joka oli jakanut maan kahtia itäiseen ja läntiseen kulttuuripiiriin jo Ruotsin ja Novgorodin valtapiireistä asti. Tuon rajan länsipuolella ei talonpoikaisto sukunimiä käyttänyt. Kun savolaiset nyt perustivat uudisviljelyksensä rajan länsipuolelle, siis Länsi-Suomeen, sikäläiset kirkon ja hallinnon edustajat tulkitsivat heidän sukunimensä vain henkilökohtaisiksi lisänimiksi. Alkuun savolaiset sukunimet säilyivät käytössä, mutta viimeistään 1600-luvulla ne alkoivat siellä ainakin kirjallisesta käytöstä hävitä. Niitä ei enää merkitty asukkaiden niminä polvesta polveen, vaan ne siirrettiin heidän talojensa nimiksi. Jos talon asukkaat vaihtuivat, he saivat nimensä talon mukaan. Niinpä Länsi-Suomeen varhaisina vuosisatoina muuttaneet Laitisetkin jättivät sukunimiään taloille, joilta se siirtyi muunnimisille, muun sukuisille. Jos sitten joku **Laitisen talon** asukas muutti Itä-Suomeen

eli periytyvän sukunimikäytännön alueelle, hänelle merkittiin sukunimeksi **Laitinen** ja samoin hänen jälkeläisilleen. Laitisten sukuseurassa voi näin olla sekä vuosisataisesti mieslinjaisesti nimensä pitäneitä Laitisia että lännestä lähteneitä.

Laidittaret

Oma lukunsa on sitten Laitisten tyttäret, joita Savossa pitkään, vielä 1700-luvullakin, kutsuttiin perinteiseen kansanomaiseen tapaan **Laidittariksi**. He pitivät oman sukunimensä, sukunsa tuntomerkin avioituttuaankin, tosin 1800-luvulle tultaessa tuo viehättävä tar-loppu oli niistä jo jäänyt, ehkä Länsi-Suomesta tulleiden pappien toimesta, Länsi-Suomen murteissa kun ei naisista käytetty tar-loppuisia nimityksiä muutenkaan. Tällä nimityksellä on kuitenkin vahvat juuret kansanperinteessä. Esim. Suomen kansan vanhojen runojen karjanluvussa karhujen suvun myyttinen kantaäiti loitsitaan apuun nimin "Suvetar, valio vaimo, Hongatar, hyvä emäntä, Katajatar, kauris neiti, Pihlajatar, piika pieni, Tuometar, tytär Tapion".

Kun 1800-luvun lopulla savolaisetkin maalaisnaiset alkoivat seurata ylempisäätyisten naisten tapaa käyttää aviovaimona miehen sukunimeä ja viimeistään vuodesta 1930, jolloin avioliittolaki lopulta määräsi sen pakolliseksi, voitiin Laitisten lukuun laskea vain miespuoliset Laitiset ja heidän alaikäiset lapsensa. Vuodesta 1985 ovat Laitisten tyttäret saaneet jälleen pitää oman nimensä, mutta esiäitien tapa ei ole vielä kovin yleinen. Tämän vuoden kesäkuussa Laitisia oli Väestörekisterikeskuksen mukaan Suomessa kaikkiaan runsaat 12 500, ulkomailla lähes 600. Onneksi Laitisten suvussa asiaa voidaan katsoa laajemmin eikä vain nimen kannalta, sukuseuran jäseneksihän voidaan sääntöjen mukaan hyväksyä

jokainen 18 vuotta täyttänyt, joka isän tai äidin puolelta kuuluu sukuun tai joka avioliiton kautta on siihen liittynyt.

Nen-loppuiset nimet

Silloin tällöin on muuten esitetty, että muinaisina aikoina olisi kaikilla suomalaisilla ollut sukunimet ja että Ruotsin valta olisi ne Länsi-Suomesta hävittänyt. Todisteeksi on esitetty vanhoja nen-loppuisia henkilönnimiä. Nen-loppu on suomen kielessä ikivanha, ja sitä on käytetty moniin eri tarkoituksiin. Sitä on liitetty värinimityksiin, kuten punainen, sininen ja keltainen, sillä ilmaistu ominaisuutta ja jollekin kuulumista: renki, jolla on vaimo, on ollut ämmäinen renki; hevonen, jolla on varsa vastaavasti varsainen hevonen. Nen-loppu on ollut hyvin kätevä myös paikannimissä, sillä koko maassa on esim. nen-loppuisia järvien ja lampien nimiä ja kylien ja muutamia kuntienkin nimiä: **Valkealammesta** tai **-järvestä** on tehty kätevästi **Valkeinen**. Sen avulla on helposti muodostettu myös henkilökohtaisia lisänimiä, Länsi-Suomessa mm. kylien ja talojen nimistä. Tyrvään Evon kylästä olevaa Heikkiä on nimitetty vanhoissa asiakirjoissa **Henrik Ekolaiseksi, Ekoiseksi** tai kirjoitettu yksinkertaisesti: **Henrik Evosta**. Tällaiset tilapäiset nen-loppuiset nimet eivät ole periytyneet, ne eivät ole olleet sukunimiä.

Aika ajoin nousee nen-loppuisten nimien yhteydessä esiin käsitys, jonka mukaan kirjoitusasuja, joissa nen-loppu on jätetty kirjaamatta kokonaisuena tapaan Hyvöin, Korhoin ja Pesoin, luullaan suvun aidoiksi ja alkuperäisiksi nimiksi. Vanhoista asiakirjoista voi silti havaita, että nen-loppu on alkuaankin nimeen kuulunut; nimi on saatettu kirjoittaa jo 1500-luvulla väliin

täyspikkänä ja väliin lyhemmänä. Tuonakaisissa asiakirjoissa voi lyhemmän muodon jäljessä huomata ylöspäin kaartuvan koukun, jolla kirjuri on ilmaissut, että hän on jättänyt itsestään selvästi toistuvan osuuden pois. Aikansa rationaalisuutta tämäkin. Ruotsin vallan aikana, etenkin 1600-luvulla ja 1700-luvulla, tämä lyhenyskäytäntö oli vahvimmillaan. Asiakirjojen vieraista kirjaamista ja oudosta kirjaamisesta huolimatta useimmat sukunimemme ovat kotimaista lähtöä. Suomen kielen aseman ja oikeinkirjoituksen alettua vahvistua 1840- ja 1850-luvulla nämä nimet kirjattiin jälleen lyhentämättöminä eli nen-loppuisina. Vanhat kirjoitusasut eivät siis merkitse samaa kuin suvun alkuperäinen tai aito nimi, vaan aito nimi on se, jota sen nykypäivään kulkeuduttua on vihdoin voitu kirjoittaa ääntämystä vastaavalla tavalla. Tämä on hyvä muistaa myös silloin, kun nimenmuutoksella halutaan palata esivanhempien sukunimeen.

Savolaisten nen-loppuiset nimet ovat periytyneet, ne ovat siis sukunimiä. Tässä mielessä voivat Laitiset ja muutkin savolaiset sanoa kantavansa "savolaista aatelisnimeä", olkoonpa se sitten suoraan peritty, Länsi-Suomen kautta kiertynyt tai avionimen taa piiloon jäänyt nimi. Kun muistamme kaskeamisen ja uudisraivauksen aikaista savolaista knowhowta ja sen myöhempiä ilmentymiä tai muita ponnistuksia, niin haluamme varmaan siirtää nämä nimet sukupolvien ketjussa eteenpäin. Viekööt ne viestiä siitä, mihin aateluus velvoittaa!

Onnea sukuseuran jäsenille

95-vuotta

08.08.2007 Meeri Laitinen, Rantasalmi

90-vuotta

20.04.2007 Toivo Laitinen, Maavesi (Joroinen)

85-vuotta

03.06.2007 Maria Lönngren, Pietarsaari

09.10.2007 Tyyne Savolainen, Kainuunmäki

80-vuotta

20.01.2007 Paavo Laitinen, Varkaus

20.03.2007 Pentti Saavalainen, Tampere

27.03.2007 Maria Laitinen, Järvenpää

08.06.2007 Sara Beckman, Ruotsi

13.10.2007 Anna-Majja Laitinen, Helsinki

75-vuotta

18.02.2007 Terttu Laitinen, Pankakoski (Liekka)

25.02.2007 Toivo Laitinen, Kangasniemi

03.04.2007 Pirkko Laitinen, Joensuu

07.04.2007 Matti Laitinen, Hinthara (Porvoo)

14.05.2007 Ilmari Laitinen, Iisalmi

29.05.2007 Arvo Laitinen, Lappeenranta

08.07.2007 Mikko Laitinen, Kangasniemi

70-vuotta

05.12.2006 Pauli Laitinen, Porvoo

22.01.2007 Erkki Laitinen Hiltulanlahti, (Kuopio)

11.09.2007 Anja Laitinen, Iisalmi

19.09.2007 Jaakko Laitinen, Joensuu

60-vuotta

03.12.2006 Marita Turkulainen, Kurikka

04.02.2007 Reijo Laitinen, Tampere

27.02.2007 Ilpo Laitinen, Kerma (Heinävesi)

09.05.2007 Heikki Laitinen (Utti)

11.06.2007 Olavi Laitinen, Leppävirta

15.06.2007 Rajja Laitinen, Suorama

28.06.2007 Jussi Laitinen, Kotka

09.07.2007 Jukka Laitinen, Viitasaari

06.08.2007 Pirjo Laitinen, Kotalahti (Leppävirta)

03.09.2007 Kielo Puranen, Myhinpää (Rautalampi)

50-vuotta

09.09.2007 Juha Laitinen, Kuopio

Tiedot perustuvat sukuseuran jäsenrekisteriin, kaikilla jäsenillä ei ole syntymäaikaa rekisterissä. Ellet halua syntymäpäivääsi julkaistavan lehdessä, niin ole hyvä ja ilmoita siitä hyvissä ajoin sihteerille, noin vuotta aikaisemmin.

LAITSET-LEHTI, Laitisten sukuseura Ry:n lehti

Päätoimittaja Juha Laitinen, Laitisten Sukuseura Ry:n puheenjohtaja

Toimitus ja taitto: Viestitär Ky, 017-2633 525, www.viestitar.fi

Paino: Kevama Oy, Kuopio

ISSN 0786-3055